

Panun rakinoita

Ensimmäinen tentti.

Pöydälleni ilmestyi talvella esihallisen näköinen opus "Johdatus yleiseen valtio-oppiin", johonka aluksi en suurtakaan huomiota kiinnittänyt, koska minulla puolestani jo toinen vuosikymmen menossa siitä ajasta lähtien, jolloin mahdollisesti salatajuisesti kuvittelin itseleni loistavaa karriääriä diplomaattisella uralla. Onni, että on, nimittäin kymmenen vuotta, sillä nykyisten kannunvalajien joukko ryntää esiin sellaisella väellä ja voimalla, että siitä ovat oksat poissa.

Eräänä päivänä sitten tulin katsoneeksi tarkemmin tuota kirjasta ja silloin tunsin vanhan ystäväni Krabben. Me kutsuimme tätä kirjaa aina vain Krabbeksi ja tämä nimi, niin lempinimi kuin se olikin jo niin herttaisesti hymyillen kuin toisiltamme kyselimmekin, että kuinka krabbesi

jaksaa, ehti aikanaan synnyttää aivoissani monta painajaisunen kaltaista olotilaa ja jäi pysyväisesti mieleeni kaikkea vastenmielistä ja raskasta opiskelua symbolisoivana.

Niin, anteeksi vain, hyvä lukija, H. Krabbe kaipaa pari sanaa esitellyksi. Hän oli Leydenin yliopiston entinen professori, uranuurtaja valtiotieteellisen tutkimuksen alalla, ja hänen opuksensa nimi oli "Kritische Darstellung der Staatslehre" eikä sillä mitään muuta nimeä ollutkaan, sillä se oli saksankielinen ja hirveän paksu, niinkuin latinan sanakin ja niin että sillä kevyesti olisi voinut murskata kaikki lammasta pienemmät, mutta vähemmän kovapäiset. Meidät, ystäväni ja minut, se oli murskata paljaalla olemassaolollaan. Me luimme Krabbea, varsinkin minä, joka oli nuori ja fuksi, sillä tästä on kulunut aikaa hirveästi kolmattatoista vuotta. Koska olin

fuksi, luin Krabbea järjestelmällisesti kääntäen, niinkuin pro exercitio-harjoitusta, niin, oikeastaan yhtä paljon viimemainitun takia, sillä halusin tappaa kaksi karpästä yhdellä iskulla.

Mutta ei riittänyt, että käänsin Krabben saksaa, vaan minun piti vielä koettaa olla ymmärtävinäni kaikki ne lukemattomat lainaukset, jotka kursiivilla painettuina oli mahdutettu tekstiin, ja joita oli latinan ja kreikan-, ranskan- ja englanninkielisiä. Ja kun minä tuossa fuksiboksissani, barokin- ja rokokon, empiereen ja vuokrabecksikaluston yhdistelmällä kaunistetussa Stjerschantzien huoneessa, haaveilin tulevaisuudestani, minä manasin olevaa järjestelmää niinkuin paraskin vallankumouksellinen. Missä piili syy siihen, että tässä maassa ei suomenneutu vieraskielisiä kurssakirjoja, vaan ylioppilasraukkojen piti koettaa olla huomattavasti oppineempia kuin olivat ja tutustua melkein kaikkeen alkukielellä. Ja minä kai suunnittelin jotain Panun-palkintoa sille ihmisystävälle, joka esim. Krabben suomentaisi.

Ja siten tuli tenttipäivä. Se oli ensimmäinen akateeminen tenttini jokohta vain vaatimattomasti approbatur, mutta kuitenkin, ja minä olin juhllallisen mielialan vallassa, aamuvesilasista alkaen, ties vaikka olisin tuhlannut seittenpiikin Colombiaankin, mikä siihen aikaan ei sisällynyt talousarviooni. Illalla marssimme Vuorimiehenkadulle, jonka varrella on hienoja taloja ja hienoja titeleitä. Siellä asui opettajamme, herra ja tohtori Ruutu, peloittava kuin Krabbe itse. Toistatunnin perästä olimme jälleen kadulla päästämme pyörällä. Omasta puolestani luulin silloin ymmärtäväni, mikä on akateeminen tentti, ja mitenkä siihen voi tai ei voi valmistautua. Olin tankannut Krabben, josta minulla tottopuhuen ei ollut hämääntäkään yleiskäsitystä, joku fraasi valtion olemuksesta vain mielessäni ja sekin oli jäänyt Ruudun eteiseen. Olin opetellut ulkoa tasavallan perustuslain ja hallitusmuodon ja lukenut lisääksi yhtä ja toista muuta, Brotherusta jne. Ja minä olin osannut ulkoa kaikki lait ja parahkrahvit, ulkoa olin myös osannut suomenkieli-

sen pääteoksen, jonka nimen jo olen unohtanut, mutta kun seisoin uudelleen Vuorimiehenkadulla totesin, että tentissä olin saanut takaisin kaikki nuo ulkoa osaamani opukset, mutta jollain ihmeellisellä tavalla selviytynyt muista hystorioista, vieläpä muistutuksitta — Krabbestakin!

Ja nyt tuo synkkä teos on tuossa pöydälläni sirona suomenkielisenä niteenä, selvätajuisena ja kansanomaisena, mutta sensijaan, että onnittelisin nykyajan nuoria valtiotehtelijöitä minä sanon setämäisesti: jajaa, toista se oli silloin, hyvähän niiden nyt on . . . Ja tuskin niin optimistista kustantajaa kuin tämä Karhu vielä silloin oli syntynytkään. . . Enkä ajattele lainkaan kiitollisuudella vanhaa ystäväämme Antero Mannista, joka on nähnyt tuon kääntämisvaivan, saati ylioppilasyhdistys "Kannunvalaja", aloitteentekijää, joka siihen aikaan tunnettiin vain Holbergin näytemänä.